

Com assegurar els objectius climàtics per al 2050

L'any passat les sis grans empreses petrolieres van tenir més beneficis que mai, per sobre dels 200.000 milions de dòlars. La raó la trobem en la gran alça dels preus energètics, en bona part deguda a la invasió russa d'Ucraïna i a la necessitat d'augmentar l'oferta per fer front a l'emergència. Aquesta bonança contrasta amb el període del covid i amb la pressió que tenien aquestes companyies per reduir l'explotació dels combustibles fòssils. Aquesta pressió s'ha relaxat perquè, en el triangle d'objectius desitjats –tenir energia barata, verda i segura–, el darrer vèrtex és el que predomina ara. En efecte, els llums no es poden apagar i la indústria, l'alemanya sobretot, ha de seguir produint. Els preus de l'energia ja havien pujat abans del 24 de febrer de 2022, data de l'agressió del Kremlin. Darrere d'aquesta alça hi ha un conjunt de factors d'oferta i demanda. Entre aquests, que la transició energètica amb l'horitzó d'eliminar les emissions el 2050 no ha estat ben plantejada. Això és així perquè la inversió en energies renovables no s'ha compassat adequadament amb la inversió necessària en energies de transició per fer front a la intermitència de les primeres.

BP, l'empresa que havia anat més lluny en els compromisos de reduir la producció de petroli i gas, ha fet marxa enrere. De la promesa de rebaixar aquesta producció un 40% el 2030 respecte al 2019, ha passat a rebaixar-la només un 25%. El mercat de valors no havia recompensat aquesta estratègia i en canvi havia premiat Exxon-Mobil, la companyia que més s'ha resistit al procés de descarbonització, amb una pujada del 50% el 2022. Les grans petrolieres només inverteixen una petita part dels seus beneficis en energies renovables. Com assegurar els objectius de la lluita contra el canvi climàtic per al 2050? Quin ha de ser



XAVIER VIVES

ECONOMISTA, PROFESSOR DE L'IESE

el paper dels mecanismes de mercat i quin el de la regulació?

En principi, el primer objectiu de les empreses petrolieres és maximitzar els seus beneficis. Com es pot compatibilitzar aquest objectiu amb la transició verda? Hi ha diverses possibilitats. La primera és pensar que no tenir en compte el risc climàtic no portarà a optimitzar els beneficis a llarg termini. Així, les inversions en combustibles fòssils quedarien encallades (*stranded*) en un món que no els vol consumir. Però l'horitzó és llunyà i els combustibles fòssils s'hauran de fer servir durant un llarg període de temps, com a mínim durant 20 anys. A més, el canvi climàtic és una qüestió global i l'acció d'una empresa no marcarà la diferència si les altres no estan en la mateixa línia.

Una segona possibilitat és pensar que l'empresa ha de respondre a les preferències dels seus inversors, i si aquestes són "verdes" els mateixos accionistes n'exigiran la descarbonització. Ja està passant amb alguns grups d'accionistes activistes i fons d'inversió. Ara bé, la crisi actual sembla que ha fet dubtar un gruix impor-

On cal més inversió és en el foment de la innovació, per exemple en l'emmagatzematge d'energia i en la captura del CO₂

tant d'inversors que pensen que tindrem combustibles fòssils per molt temps i que han fet pujar les accions de les grans empreses energètiques. Potser les seves preferències no eren tan verdes com semblaven.

Una tercera opció és regular els preus del sector, imposar impostos als beneficis caiguts del cel, i àdhuc determinar el percentatge d'inversió en renovables que cal fer. Hi ha clams en aquest sentit i Europa ja ha imposat gravàmens als beneficis extraordinaris de les petrolieres. Les grans companyies compten repartir beneficis més que invertir en renovables. Això pot tenir sentit si no tenen projectes viables i pot afavorir la transició només si els accionistes els reverteixen en inversions renovables. En tot cas, no sembla que hagi de millorar la seva deteriorada reputació. L'intervencionisme té els seus problemes, però. Posar impostos quan els beneficis són alts en un sector cíclic com el de l'energia pot fer retraure la inversió a llarg termini, i intervenir preus sempre genera ineficiències i té efectes no desitjats.

Finalment, es pot introduir un preu al carboni que confronti les empreses amb el cost social de les emissions. D'aquesta manera, les companyies alinearrien les seves inversions amb els objectius de la transició. És possible, a més, que hi hagi externalitats en la inversió en tecnologies verdes, és a dir, és possible que el guany social de la inversió d'una empresa en tecnologia verda sigui superior al guany privat. En aquest cas és apropiat un subsidi, ben calibrat, a aquesta tecnologia. Avui en dia, però, hi ha tecnologies verdes molt competitives. On cal més inversió és en el foment de la innovació, per exemple en l'emmagatzematge d'energia i en la captura del CO₂. Sense avenços importants en aquestes àrees serà difícil que assolim els objectius d'emissions zero per al 2050.